Řazení údajů

Programovací techniky

doc. Ing. Jiří Rybička, Dr. ústav informatiky PEF MENDELU v Brně rybicka@mendelu.cz

Programovací techniky Řazení údajů 2/1

• Řazení = uspořádání údajů podle velikosti

- Řazení = uspořádání údajů podle velikosti
- Existuje relace úplného uspořádání na množině dat

- Řazení = uspořádání údajů podle velikosti
- Existuje relace úplného uspořádání na množině dat
- Třídění = rozdělení množiny dat na části (rozklad množiny)

- Řazení = uspořádání údajů podle velikosti
- Existuje relace úplného uspořádání na množině dat
- Třídění = rozdělení množiny dat na části (rozklad množiny)
- Existuje relace ekvivalence

Programovací techniky Řazení údajů 3/1

• Přímé metody = realizace základního principu

- Přímé metody = realizace základního principu
- Modifikované metody = "zlepšení" principu

- Přímé metody = realizace základního principu
- Modifikované metody = "zlepšení" principu
- in situ = prostorová složitost je dána vstupními daty

- Přímé metody = realizace základního principu
- Modifikované metody = "zlepšení" principu
- in situ = prostorová složitost je dána vstupními daty
- stabilita metody = data se stejnými klíči se nepřeskupují

- Přímé metody = realizace základního principu
- Modifikované metody = "zlepšení" principu
- in situ = prostorová složitost je dána vstupními daty
- stabilita metody = data se stejnými klíči se nepřeskupují
- přímé řazení / nepřímé řazení = přeskupují/nepřeskupují se řazené údaje

Programovací techniky Řazení údajů 4/1

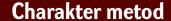
výběrové

- výběrové
- vkládací

- výběrové
- vkládací
- rozdělovací

- výběrové
- vkládací
- rozdělovací
- slučovací

- výběrové
- vkládací
- rozdělovací
- slučovací
- Výběr je singulární případ rozdělování, vkládání je singulární případ slučování

Programovací techniky Řazení údajů 5/1

Charakter metod

• Přirozené: jsou schopny využít částečně seřazených dat

Charakter metod

- Přirozené: jsou schopny využít částečně seřazených dat
- Podle časové složitosti lineární, složené logaritmické, kvadratické, horší

Charakter metod

- Přirozené: jsou schopny využít částečně seřazených dat
- Podle časové složitosti lineární, složené logaritmické, kvadratické, horší
- Ve všech dalších příkladech: Pole P, obsazeno prvních N indexů, data jsou porovnatelná

• Princip: výběr extrému a jeho uložení do cílového pole

- Princip: výběr extrému a jeho uložení do cílového pole
- Varianta in-situ: pole má dvě části

- Princip: výběr extrému a jeho uložení do cílového pole
- Varianta in-situ: pole má dvě části
- Obecná procedura pro záměnu prvků:

• Funkce pro nalezení extrému mezi zadanými indexy:

• Funkce pro nalezení extrému mezi zadanými indexy:

Vlastní řazení:

```
for I:=N downto 2 do
   Zamena(P, Extrem(P, 1, I), I);
```

• Funkce pro nalezení extrému mezi zadanými indexy:

Vlastní řazení:

```
for I:=N downto 2 do
Zamena(P, Extrem(P, 1, I), I);
```

Časová složitost kvadratická (k · N²)

Programovací techniky Řazení údajů 8/1

• Varianta s detekcí uspořádání – přirozená

```
J:=1;
Jeste:=true;
while Jeste do begin
  Jeste:=false;
  for I:=1 to N-J do
     if P[I]>P[I+1] then begin
        Zamena (P, I, I+1);
        Jeste:=true
     end:
  inc(J)
end;
```

• Varianta s detekcí uspořádání – přirozená

```
J:=1;
Jeste:=true;
while Jeste do begin
   Jeste:=false;
   for I:=1 to N-J do
        if P[I]>P[I+1] then begin
            Zamena(P, I, I+1);
        Jeste:=true
    end;
inc(J)
end;
```

Přirozená, sekvenční, stabilní

Varianta s detekcí uspořádání – přirozená

```
J:=1;
Jeste:=true;
while Jeste do begin
   Jeste:=false;
for I:=1 to N-J do
   if P[I]>P[I+1] then begin
       Zamena(P, I, I+1);
       Jeste:=true
   end;
inc(J)
end;
```

- Přirozená, sekvenční, stabilní
- Implementační jednoduchost

Varianta s detekcí uspořádání – přirozená

```
J:=1;
Jeste:=true;
while Jeste do begin
   Jeste:=false;
for I:=1 to N-J do
   if P[I]>P[I+1] then begin
       Zamena(P, I, I+1);
       Jeste:=true
   end;
inc(J)
end;
```

- Přirozená, sekvenční, stabilní
- Implementační jednoduchost
- Časová složitost kvadratická

Heap Sort

 Pojem hromada – uspořádaný strom, kde otec je větší než libovolný syn, mezi syny není definováno uspořádání

- Pojem hromada uspořádaný strom, kde otec je větší než libovolný syn, mezi syny není definováno uspořádání
- Ustavení hromady přehození prvků tak, aby platilo pravidlo hromady

- Pojem hromada uspořádaný strom, kde otec je větší než libovolný syn, mezi syny není definováno uspořádání
- Ustavení hromady přehození prvků tak, aby platilo pravidlo hromady
- Kořen stromu je extrém

- Pojem hromada uspořádaný strom, kde otec je větší než libovolný syn, mezi syny není definováno uspořádání
- Ustavení hromady přehození prvků tak, aby platilo pravidlo hromady
- Kořen stromu je extrém
- Strom je reprezentován polem, index levého syna je dvojnásobkem indexu otce, index pravého syna je následníkem levého syna

- Pojem hromada uspořádaný strom, kde otec je větší než libovolný syn, mezi syny není definováno uspořádání
- Ustavení hromady přehození prvků tak, aby platilo pravidlo hromady
- Kořen stromu je extrém
- Strom je reprezentován polem, index levého syna je dvojnásobkem indexu otce, index pravého syna je následníkem levého syna
- Velmi efektivní metoda

Vlastní řazení má dva kroky: ustavení hromady

```
for I:=N div 2 downto 1 do Sift(I, N);
```

Vlastní řazení má dva kroky: ustavení hromady

```
for I:=N div 2 downto 1 do Sift(I, N);
```

• Řazení – odebrání kořene a ustavení hromady

```
for I:=N downto 2 do begin
    Zamena(P, 1, I);
    Sift(1, I-1)
end;
```


• Klíčová procedura Sift

- Klíčová procedura Sift
- Příprava:

```
procedure Sift(L, R: Index);
var I,J: Index; Pom: Prvek;
    Jeste:Boolean;
begin I:=L;
    J:=I*2;
    Pom:=P[I];
    Jeste:=J<=R;</pre>
```

```
while Jeste do begin
       if J<R then
           if P[J]<P[J+1] then J:=J+1;</pre>
        if P[I]<P[J] then begin</pre>
           P[I]:=P[J];
           I := J;
           J := I * 2;
           Jeste:=J<=R
        end else Jeste:=false;
        P[I]:=Pom;
     end;
end;
```

• Nepřirozená, nestabilní, in-situ

- Nepřirozená, nestabilní, in-situ
- Časová složitost nejlepší = $k \cdot N \cdot log_2 N$

• nalezení vhodného místa pro vkládaný prvek

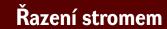
- nalezení vhodného místa pro vkládaný prvek
- odsun následných prvků

- nalezení vhodného místa pro vkládaný prvek
- odsun následných prvků
- vložení nového prvku

- nalezení vhodného místa pro vkládaný prvek
- odsun následných prvků
- vložení nového prvku
- in-situ, nesekvenční, stabilní varianta

- nalezení vhodného místa pro vkládaný prvek
- odsun následných prvků
- vložení nového prvku
- in-situ, nesekvenční, stabilní varianta
- časová složitost k · N²

- nalezení vhodného místa pro vkládaný prvek
- odsun následných prvků
- vložení nového prvku
- in-situ, nesekvenční, stabilní varianta
- časová složitost k · N²
- pokud je hledání půlením intervalu, lze zlepšit časovou složitost o jednu třídu na lineárně logaritmickou = k·N·log₂N

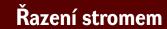

Řazení stromem

 vkládání nových prvků do stromové struktury v uspořádání o<=ls, o>ps

- vkládání nových prvků do stromové struktury v uspořádání o<=ls, o>ps
- následné provedení operace inorder

```
procedure Vloz(var S: UkUzel; D: Prvek);
 begin if S=nil then begin
           new(S);
           S^{\cdot}. Data:=D:
           S^.Vlevo:=nil;
           S^.vpravo:=nil
         end else
           if D<S^.Data then Vloz(S^.Vlevo,D)</pre>
                          else Vloz (S^. Vpravo, D)
 end:
```


Programovací techniky Řazení údajů 16/1

Vlastní řazení:

```
for I:=1 to N do begin
   read(X);
   Vloz(S, X)
end;
Inorder(S)
```

Vlastní řazení:

```
for I:=1 to N do begin
    read(X);
    Vloz(S, X)
end;
Inorder(S)
```

• časová složitost je $k \cdot N \cdot log_2N$, nestabilní, nepřirozená

Vlastní řazení:

```
for I:=1 to N do begin
   read(X);
   Vloz(S, X)
end;
Inorder(S)
```

- časová složitost je $k \cdot N \cdot log_2N$, nestabilní, nepřirozená
- implementačně jednoduchá, prostorová složitost úměrná rekurzivnímu zanoření O(S) = k · log₂N

Programovací techniky Řazení údajů 17/1

Ideální časová složitost (lineární)

- Ideální časová složitost (lineární)
- Velké omezení dat

- Ideální časová složitost (lineární)
- Velké omezení dat
- Zlepšení: logické pole, celočíselné pole

- Ideální časová složitost (lineární)
- Velké omezení dat
- Zlepšení: logické pole, celočíselné pole
- Základní princip:

```
var M: set of TypData;
    d: TypData;
begin M:=[];
      while not eof do begin
         read(d);
         M:=M + [d];
      end;
      for d:=DM to HM do
         if d in M then write(d);
end.
```


Programovací techniky Řazení údajů 19/1

 Hodnoty lib. typu převádíme (rozptylováním) do hodnot ordinálního typu

- Hodnoty lib. typu převádíme (rozptylováním) do hodnot ordinálního typu
- V synonymech rozptylování musí existovat uspořádání ve stejném smyslu jako v původních datech

- Hodnoty lib. typu převádíme (rozptylováním) do hodnot ordinálního typu
- V synonymech rozptylování musí existovat uspořádání ve stejném smyslu jako v původních datech
- Překročení omezení dat při řazení množinou

- Hodnoty lib. typu převádíme (rozptylováním) do hodnot ordinálního typu
- V synonymech rozptylování musí existovat uspořádání ve stejném smyslu jako v původních datech
- Překročení omezení dat při řazení množinou
- Efektivita metody závislá na rozptylovací funkci, jejíž vlastnosti (zachování uspořádání) jsou obvykle náročné na implementaci

Programovací techniky Řazení údajů 20/1

Jedna z nejrychlejších metod

- Jedna z nejrychlejších metod
- Rekurzivní zápis vede k větší prostorové složitosti

- Jedna z nejrychlejších metod
- Rekurzivní zápis vede k větší prostorové složitosti
- Základní algoritmus:

```
begin Rozdel;
    if L<J then QuickSort(L, J);
    if I<R then QuickSort(I, R)
end;</pre>
```

```
procedure QuickSort(L, R: word);
var I, J: word;
    X: TypData;
 procedure Rozdel;
  begin I:=L; J:=R;
        X:=P[(I+J) div 2];
        repeat
         while P[I] < X do Inc(I);
         while P[J]>X do Dec(J);
         if I<=J then begin
            Zamena (P, I, J);
            Inc(I);
            Dec(J)
         end
        until T>J
  end:
```


Programovací techniky Řazení údajů 22/1

• Časová složitost: lineárně logaritmická

- Časová složitost: lineárně logaritmická
- Prostorová složitost (rekurze): logaritmická

- Časová složitost: lineárně logaritmická
- Prostorová složitost (rekurze): logaritmická
- Uspořádaná data problematické

Programovací techniky Řazení údajů 23/1

• Slučování dvou proudů uspořádaných dat

- Slučování dvou proudů uspořádaných dat
- Cyklické rozdělování a slučování

- Slučování dvou proudů uspořádaných dat
- Cyklické rozdělování a slučování
- Lineárně logaritmická složitost

- Slučování dvou proudů uspořádaných dat
- Cyklické rozdělování a slučování
- Lineárně logaritmická složitost
- Jeden krok slučování: práce se dvěma soubory, se dvěma frontami (seznamy)